

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут психології

Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інституційні зміни сучасного українського суспільства

Освітня програма: Філософія

Спеціальність: 033 Філософія

Галузь знань: 03 Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри філософії,
соціології та релігієзнавства
Протокол № 1 від “29” серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Інституційні зміни сучасного українського суспільства
Освітня програма	Філософія
Спеціалізація (за наявності)	
Спеціальність	033 Філософія
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Освітній рівень	Перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Вибіркова
Курс / семестр	Третій. Другий.
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Лекції – 12 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 60 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	

2. Опис дисципліни

В межах лекційного викладу та семінарської практики з «Трансформаційних змін сучасного українського суспільства» акцент робиться на процесах трансформації соціальних інститутів, соціальних спільнот та особливостях перебігу соціальних процесів в Україні, а також на специфіці емпіричного дослідження суспільних проблем сучасності та способах їх попередження чи подолання.

Курс лекцій присвячено розгляду специфіки функціонування, тенденцій розвитку та проблем базових соціальних інститутів (політика, економіка, релігія, сім'я, освіта), соціальних спільнот (молодь та етнос), а також соціальним процесам та змінам (урбанізація, комунікація, міграція, глобалізація) в сучасній Україні. Зміст семінарських занять цілком корелює з лекційним матеріалом, оскільки їхня мета полягає у поглибленому вивченні матеріалу, що, як передбачається, дозволить студентам виробити власну світоглядну позицію. Завдання, які покликана вирішити пропонована дисципліна, включають не лише засвоєння певних знань з курсу, але й набуття студентами вмінь опрацьовувати самостійно навчальну літературу, критично мислити та висловлювати свою точку зору на сучасні соціальні проблеми.

Мета: ознайомити студентів зі специфікою функціонування сучасного українського суспільства, діагностикою його стану та розробкою рекомендацій для формування соціальної політики держави.

Завдання: розкрити специфіку вивчення сучасного українського суспільства та його структури (соціальні інститути, соціальні спільноти); оволодіти знанням про суспільні процеси (урбанізація, масова комунікація, міграція, глобалізація), їх причини, прояви та можливі наслідки; навчити аналізувати соціальні явища, використовувати отримане знання в своїй практичній професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати: основи системи соціологічних знань та вміння застосовувати її на практиці; розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватись у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва.

вміти: володіти прийомами збору, систематизації, узагальнення і використання інформації, методами аналізу та обробки інформації та використовувати ці результати у професійній діяльності; аналізувати соціально та особистіснозначущі світоглядні проблеми, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтирів.

Компетентності

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.
 ЗК 3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.
 ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.
 ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
 ЗК 11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності
 ЗК 12. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів).
 ЗК 13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
 ЗК 14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):
 СК5. Здатність аналізувати сучасні філософські проблеми та вчення.
 СК6. Здатність викладати міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.
 СК7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.
 СК8. Здатність оперувати філософською термінологією для розв'язання професійних завдань.
 СК9. Здатність застосовувати в професійній діяльності філософські методи і підходи.
 СК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.
 СК12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.
 СК13. Здатність брати участь у наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.
 СК14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

Програмні результати навчання

РН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.
 РН6. Мати обізнаність щодо основних напрямів, тенденцій, проблематики сучасної філософії.
 РН7. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.
 РН13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
 РН16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.
 РН17. Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.
 РН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

3. Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Структура сучасного українського суспільства	Знати особливості суспільства як соціальної системи. Розуміти поняття соціальної стратифікації суспільства. Знати фактори та механізми соціальної мобільності.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
2.	Тенденції	Знати соціально-політичні тенденції в сучасній	Питання до

	розвитку соціальних інститутів сучасного українського суспільства	Україні та їх аналізувати. Розуміти суть соціально-економічних тенденцій в сучасному українському суспільстві. Знати особливості соціокультурної ситуація в Україні	семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі
3.	Особливості функціонування релігії, освіти та сім'ї як соціальних інститутів.	Розуміти особливості релігійної ситуації в сучасній Україні. Знати тенденції розвитку освітнього простору в сучасній Україні. Мати уявлення про сучасні шлюбно-сімейні тенденції.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі Тести
4.	Особливості соціальних процесів	Мати уявлення про етно-національні процеси в сучасній Україні. Знати про особливості урбанізаційних процесів в українському суспільстві. Знати фактори та тенденції міграційних процесів в сучасній Україні.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі Тести
5.	Сучасні тенденції масової комунікації	Знати поняття масової комунікації, розуміти засоби та типи масової комунікації. Розуміти місце місце масової комунікації в політиці, економіці, PR, social media. Знати поняття «інформація», «дезінформація». Мати уявлення про медіаграмотність та оволодіти навичками критичного мислення.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі Тести
6.	Місце України в глобалізованому світі	Розуміти місце України в глобальних політичних процесах (враховуючи обставини російсько-української війни). Мати уявлення про роль України в системі глобальних економічних відносин. Знати особливості міжнародної гуманітарної політики та місце України в міжнародних наукових та освітніх проектах. Знати особливості визначення індексу розвитку людського потенціалу.	Питання до семінарського заняття Праці для розгляду та обговорення на семінарі

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Семінарські заняття	50
Тести	50
Максимальна кількість балів	100

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальн	Навчальні тижні	Разом
---------------	-----------------	-------

ої роботи	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Семінарс ькі заняття			10			10			10			10			10				50
Тести														50					50
Всього на тиждень			10			10			10			10		50	10				100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Система дистанційного навчання університету
<ol style="list-style-type: none"> 1. Підходи до класового аналізу (За ред. Е. О. Райга; переклад з англ. О. Симончук). – К.: Інститут соціології НАН України, 2019. – 287 с. 2. Почепцов Г. Від Facebookу і гламуру до WikiLeaks: медіакомунікації. – Харків: Фоліо, 2012. – 464 с. 3. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття. – Харків: Фоліо, 2017. – 260 с. 4. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2018. – Випуск 10 (21). – 380 с. 5. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 9 (20). – 429 с. 6. Соціальні виміри суспільства (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2016. – Випуск 8 (19). – 497 с. 7. Стан сучасного українського суспільства: цивілізаційний вимір (За наук. ред. М.О. Шульги). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – 198 с. 8. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2018. – Випуск 6 (20). – 414 с. 9. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 4 (18). – 486 с. 10. Українське суспільство: Моніторинг соціальних змін (Збірник наукових праць). – К.: Інститут соціології НАН України, 2017. – Випуск 3 (17). – 425 с. 11. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2018. – 526 с. 12. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. – 517 с. 13. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 7 (21) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2020. – 547 с. 14. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с. 15. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. 30 РОКІВ НЕЗАЛЕЖНОСТІ. Випуск 8 (22) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2021. – 620 с. 	

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра філософії, соціології та релігієзнавства Вул. Т. Шевченка, 57, Гуманітарний корпус, Факультет психології, каб. 503, телефон: +380342596015; сайт: https://kfsr.pnu.edu.ua/ ; електронна адреса: kfsr@pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	Гайналь Тетяна Олександрівна
Контактна інформація викладача	tetiana.hainal@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна доброчесність	Не допускається передавання паролу до свого облікового запису до системи дистанційного навчання, всі види роботи виконуються студентом самостійно
Пропуски занять (відпрацювання)	Допускається пропуск одного семінарського заняття без відпрацювання. За наявності більшої кількості пропущених семінарських занять або невиконаних тестових завдань необхідно відпрацювати їх шляхом усної відповіді по відповідній темі або написання тесту. Відпрацювання проводяться в межах консультацій (не пізніше одного тижня після пропущеного заняття).
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	На період дії військового стану допустиме відхилення від дедлайнів в розумних межах
Невідповідна поведінка під час заняття	Невідповідною поведінкою вважається перебування на заняттях в стані наркотичного чи алкогольного сп'яніння, публічна лайка, вияви ксенофобії, расизму, інші різновиди нетерпимості.
Додаткові бали	При бажанні студента підвищити підсумкову оцінку пропонується виконання індивідуального завдання – підготовки доповіді чи презентації на одну з проблем курсу.
Неформальна освіта	Студент самостійно обирає джерела для підготовки до семінарських занять (єдиного підручника немає), допускається відхилення від змісту лекційного курсу

Викладач

Гайналь Т.О.